

सुविदे फाउंडेशन

कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम

करडा ता. रिसोड जि. वाशिम

ई-त्रैमासीक बातमीपत्र

ई-त्रैमासीक बातमीपत्र

जुलै ते सप्टेंबर-२०२३

एकूण पान ८

कृषी विज्ञान केंद्राचे द्वारे शालेय विद्यार्थ्यांना कृषि तंत्रज्ञानाची ओळख

शाळकरी विद्यार्थ्यांच्ये प्रत्यक्ष पाहणीतुन शेतीची आवड निर्माण व्हावी व कृषि व शेतीपुरक व्यवसायाचे आधुनिक तंत्रज्ञान अवगत व्हावे या उद्देशाने नाविन्यपुर्ण योजनेअंतर्गत जिल्हा नियोजन समितीद्वारे वाशिम कृषि विज्ञान केंद्राला प्रकल्प मंजुर करण्यात आला. शुक्रवार दिनांक १८ ऑगस्ट २०२३ रोजी प्रकल्पाच्या पहिल्या टप्प्यात शालेय विद्यार्थ्यांच्या तुकडीची सुरुवात व कृषि संस्कृती दालन, नैसर्गिक व सेंद्रिय निविष्ठा निर्मिती केंद्राचे उदघाटन मा. जिल्हाधिकारी श्रीमती बुवनेश्वरी एस. (भा.प्र.से) यांच्या शुभहस्ते व संस्थेचे विक्षेप व कार्यक्रमाचे अध्यक्ष चैतन्यभैया देशमुख, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी अरीफ शहा, प्रकल्प संचालक आत्मा अनिशा महाबळे, जिल्हानियोजन अधिकारी सुनिता अंबरे व कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रमुख व वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ.आर.एल.काळे यांच्या प्रमुख उपस्थीतीत संपन्न झाले. उपस्थीतीत मान्यवरांनी कृषि संस्कृती दालनातील एकात्मीक शेती पदधर्तीचे घटक व अर्थशास्त्रीय मांडणी, गांडुळ खत, सेंद्रिय व जैविक निविष्ठा उत्पादने, पशु पालन इत्यादी मांडयुल प्रकल्प समन्वयक पि.व्ही.देशमुख यांच्या कडुन जाणुन घेतले. प्रक्षेत्रावार शालेय विद्यार्थ्या करीता विशेष कृषि चर्चासत्र घेण्यात आले. या कार्यक्रमाची सुरुवात भारतीय कृषि अनुसंधान परिषदेच्या स्वागत गिताने झाली. प्रस्तावनेत डॉ.आर.एल.काळे यांनी कृषि विज्ञान केंद्राची ओळख व उदिष्टे सविस्तर सांगुन जिल्हातील शेतकऱ्यांना आधुनिक शेती पदधर्ती, नैसर्गिक शेती व उपजिविकेला चालना देणारी तंत्रज्ञान आत्मसात होत असल्याचे सांगुन लाभ घेण्याचे आव्हान केले. चर्चासत्रात विद्यार्थ्यांशी संवादामध्ये जिल्हाधिकारी श्रीमती बुवनेश्वरी एस. यांनी शेती व्यवसायातील संधी व बहुराष्ट्रीय कंपनीतील नोकरी सोडुन शास्त्रोक्त शेतीकडे नविन पिढीचा कल दिसत असुन यामध्ये कृषि प्रक्रिया उदयोगाची जोड देणे गरजेचे असल्याचे सांगुन उत्पादन खर्च कमी करण्यावार भर दयावा असे सुचविले. शेतीकडे व्यवसायीक दृष्टीकोन समोर ठेवुन ब्रॅंडिंग, मार्केटिंग, तसेच शेती समुह पदधर्तीने करावी या बाबीचा अवलंब करावा. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी अरीफ शहा यांनी शेती व्यवसायाच्या संधी व यशेगाठा सांगुन उपस्थीत विद्यार्थ्यांना शेतीकडे वळण्याकरीता प्रेरीत केले. विद्यार्थ्यांनी प्रक्षेत्रावारील आधुनिक व शिफारशीत कृषि व पुरक व्यवसायांच्या विविध युनिट्ला भेट देवुन तंत्रज्ञान जाणुन घेतले. याप्रसंगी कृषि विज्ञान केंद्रातील शास्त्रज्ञ डॉ.एस.के.देशमुख, आर.एस.डवरे, एन.बी.पाटिल, डॉ.डि.एन.इंगोले, टि.एस.देशमुख, शुभांगी वाटाणे, एस.आर.बावस्कर यांनी सुदृढा आपले विचार मांडले. कलाशिक्षक पंकज उकलकर व त्यांचे चमू यांनी या कृषि पर्यटन केंद्राची पूर्ण मांडणी साकारली व कृषि संस्कृतीची जोड दिली. कार्यक्रमस्थळी आयोजित कृषि प्रदर्शनीत ड्रोन व्हारे फवारणी तंत्रज्ञान, विविध कृषि अवजारे, प्रकाशने व सेंद्रिय निविष्ठा इत्यादी उत्पादनांचे दालन मांडण्यात आले.

**संचालक अटारी पुणे डॉ.एस.के.रॉय यांची वाशिम
कृषि विज्ञान केंद्राला भेट**

पुणे स्थीत भारतीय कृषि अनुसंधान परीषद अंतर्गत कृषि प्रधोगीक अनुसंधान संस्थान विभाग ८ चे संचालक डॉ.एस.के.रॉय यांनी दिनांक ९ सप्टेंबर २०२३ रोजी वाशिम कृषि विज्ञान केंद्राला भेट देवुन पाहणी केली. याभेटी दरम्यान प्रक्षेत्रावारील विविध खरीप पिकांचे पिक संग्राहालय व बिजोत्पादन, रुंद सरी वरंबा पदधर्तीवरील सोयाबीन पिक लागवड पद्धत प्रात्यक्षिक, नैसर्गिक शेती निविष्ठा उत्पादन केंद्र तथा एकात्मीक शेती पद्धती प्रात्यक्षिक केंद्र, जैविक किड व्यवस्थापन प्रयोगशाळा, माती परीक्षण प्रयोगशाळा, सोया प्रक्रिया केंद्र, फळ पिकाचे पिक संग्राहालय, नाडेप तसेच कृषि पर्यटन अंतर्गत विकसित कृषि संस्कृती दालनाची पाहणी केली. यावेळी केंद्रिय कापुस संशोधन केंद्रातील शास्त्रज्ञ डॉ.राकेश कुमार, डॉ.व्ही.जे.अतकरे प्रामुख्याने उपस्थीत होते. प्रक्षेत्र व्यवस्थापक पी.व्ही.देशमुख यांनी उपक्रमांची माहिती मान्यवरांना विषद करून शेतक-यांच्या प्रतिसादाबद्दल अवगत केले. डॉ.एस.के.रॉय यांनी शास्त्रज्ञांशी संवाद साधताना नेंडेप व एकात्मीक शेती पद्धतीच्या प्रसाराबाबत जिल्हातील परीस्थीती तसेच नैसर्गिक शेती घटका अंतर्गत खर्चात बचती बाबत जाणुन घेतले व शेतक-यांचा व्हर्मीवाश वापरा बाबतचा अनुभव विचारला व त्यांच्या कार्यालयाकडुन संपुर्ण सहकार्य देण्याचे आव्हान केले. कृषि विज्ञान केंद्राचे वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख डॉ.आर.एल.काळे व शास्त्रज्ञ डॉ.एस.के.देशमुख, आर.एस.डवरे, डॉ.डि.एन.इंगोले, एन.बी.पाटिल, टि.एस.देशमुख, शुभांगी वाटाणे, श्री प्रमोद देशमुख, एस.आर.बावस्कर, आर. व्ही. कोठाळे यावेळेस प्रक्षेत्र भेटी कार्यक्रमास सहभागी होते.

निती आयोगाच्या चमुची कृषि विज्ञान केंद्र वाशिमला भेट

तेलबीया पिकांच्या उत्पादनासाठी रिंधारक घटक आणि शेतक-यांची धारणा या विषयी वाशिम जिल्हाचा अभ्यास करण्यासाठी निती आयोगाचे चमुतील सदस्य परिमल बानाफर व डॉ.सलोनी भुतानी यांनी दिनांक ४ जुलै २०२३ रोजी कृषि विज्ञान केंद्र वाशिमला भेट देवुन तेलबीया विकास, मुल्यसाखळी व बाजारपेठ व्यवस्थापन या विषयी कृषि विज्ञान केंद्रातील शास्त्रज्ञांचे मत जाणुन घेतले. याप्रसंगी वाशिमचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी अरीफ शहा, चंद्रपुरचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी शंकर तोटावार, तंत्र अधिकारी धनुडे व दिलीप कंकाळ उपस्थीत होते. सुरवातीला परीमल बानाफर यांनी दिवसभराच्या दौरातील शेतक-यांच्या समस्या व तंत्रज्ञान अवगत करताना येणा-या अडचणी विषयी सभागृहाला माहिती दिली. स्वागतानंतर कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रमुख व वरिष्ठ शास्त्रज्ञ पान क्र.२ वर

जिल्हास्तरीय अन्न प्रक्रिया उद्योग व क्षमता बांधणी या विषयावरील प्रशिक्षण

सध्याच्या कुटुंबव्यवस्थेत दुहेरी उत्पन्न असण्याकडे असलेला कल आणि तसेच लोकांच्या खाण्याच्या सवर्योमध्ये होत असलेला बदल या सर्व बाबीमुळे अन्नप्रक्रिया उद्योगाच्या विकासाला मोठ्या प्रमाणात वाव आहे. म्हणूनच अन्न प्रक्रिया उद्योगातील कौशल्य प्राप्त करून ग्रामीण तसेच शहरी भागातील बेरोजगारी चे वाढते प्रमाण कमी करण्याच्या उद्देशाने केंद्र सरकार व राज्य शासनाच्या वतीने प्रधानमंत्री सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योग उन्नयन योजने अंतर्गत बीज भांडवल मिळालेल्या बचत गटाच्या महिलांनी स्वतःचे व्यावसाय सुरु करण्यासाठी तसेच छोटे अन्न प्रक्रिया उद्योगास वाढविण्याच्या दृष्टीने या योजने अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र वाशिम व कृषि विभाग वाशिम यांच्या संयुक्त विघ्याने दिनांक ६ व ७ जुलै २०२३ या दोन दिवसांमध्ये प्रधानमंत्री सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया योजने अंतर्गत उद्योजकता विकास व क्षमता बांधणी' या विषयावरील प्रशिक्षण कार्यक्रम विदाता प्रशिक्षण केंद्र वाशिम येथे संपन्न झाले. कार्यक्रमाच्या प्रास्ताविकात कृषि विज्ञान केंद्राचे कृषि विस्तार शाखेचे विषय विशेषज्ञ व जिल्हा प्रशिक्षण नोडल अधिकारी डॉ. एस.के.देशमुख यांनी महिलांनी गृहउदयोग जसे की पापड उदयोग, सोयाबीन प्रक्रिया उदयोग, मसाले उदयोगामध्ये अग्रेसर होवुन उदयोग निर्मिती करावे तसेच उदयोग उभारणीसाठी कृषि विज्ञान केंद्र व कृषि विभाग सदैव तत्पर राहील असे सांगितले. जिल्हा संसाधन व्यक्ती गोपाल मुठाळ यांनी जिल्ह्यात सुरु असलेल्या उदयोग तसेच नविन सुरु करण्यात उदयोग यांचे अर्थशास्त्रीय विश्लेषण करून योजनेतील बिज भांडवल, वयक्तीक व गट प्रक्रिया उदयोग व शास्त्रीय व्यवसाय आराखडा कसा असावा असे सांगून प्रधान मंत्री सुक्ष्म अन्नप्रक्रिया उदयोग योजने विषयी विस्तृत माहिती दिली. शुभांगी वाटाणे यांनी बोलताना भारतातील एकूण फळे आणि भाजीपाला उत्पादनांपैकी फक्त केवळ २ टक्केच कृषि मालावर प्रक्रिया केली जाते. हली ग्राहकांची खाद्य पदार्थाबद्दलीची बदलती मानसिकता, सवय, गतिमान जीवन पद्धती, वाढती क्रियाशक्ती इत्यादीमुळे प्रक्रियायुक्त खाद्य पदार्थांची मागणी दरवर्षी १० टक्क्यांपर्यंत वाढत जात आहे. यामुळे पुढील कालावधीमध्ये कृषिमाल प्रक्रिया उदयोग उभारणे तसेच शेतकऱ्यांच्या शेतमालाला चांगला योग्य तो दर देणे ही येणाऱ्या काळाची गरज बनत चालती आहे. तेव्हा या प्रशिक्षणाच्या माध्यमातून मिळालेल्या तंत्रज्ञानाचा उपयोग करून प्रक्रिया उदयोग सुरु करावे असे आवाहन केले. ईडीपी प्रशिक्षक अर्चना कदम यांनी महिलांनी गृहउदयोग जसे की पापडउदयोग, सोयाबीन प्रक्रिया उदयोग, मसाले उदयोगामध्ये लागणारी सर्व यंत्र सामुग्री व त्याची देखभाल करण्यासाठी आवश्यक बाबी ईवर मार्गदर्शन केले.

कृषि विज्ञान केंद्र वाशिम व मत्स्य व्यवसाय विभाग वाशिम यांच्या सयुक्त विघ्याने राष्ट्रीय मत्स्य किसान दिवस साजरा

प्रा.डॉ.हिरालाल योधरी यांनी भारतीय मेजर कार्प मध्ये प्रजनन प्रेरीत करण्याचे तंत्रज्ञान विकसीत करून निल क्रांतीला वेगळी वाटचाल दिली. या संशोधनाचा गौरव म्हणुन दरवर्षी १० जुलै हा दिवस राष्ट्रीय मत्स्य किसान दिवस म्हणुन साजरा केला जातो. कृषि विज्ञान केंद्र वाशिम व मत्स्य व्यवसाय विभाग वाशिम यांच्या सयुक्त विघ्याने वाशिम जिल्ह्यातील सर्व मत्स्य व्यवसाय सहकारी संस्थांचे अध्यक्ष/सचिव, योजनेचे लाभार्थी तसेच मत्स्य कास्तकार यांच्या करीता दिनांक १० जुलै २०२३ रोजी राष्ट्रीय मत्स्य दिनाच्या औचित्याने जिल्हा स्तरीय कार्याशाळेचे आयोजन विदाता प्रशिक्षण केंद्र वाशिम या ठिकाणी करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी जिल्हा मत्स्य व्यवसाय संघाचे अध्यक्ष वामनरावजी अंभोरे तर प्रमुख उपस्थीतीमध्ये कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रमुख व वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ.आर.एल.काळे सहायक मत्स्य व्यवसाय विकास अधिकारी आशुतोष जाधव, विस्तार तज्ज्ञ डॉ.एस.के.देशमुख व गृह विज्ञान शाखेच्या शुभांगी वाटाणे उपस्थीत होत्या.

स्वागतानंतर संबोधतांना डॉ.आर.एल.काळे यांनी मत्स्य कास्तकारांचे व्यवसाय वृद्धीसाठी होत असलेल्या प्रयत्नांची सभागृहाला माहिती देवुन मत्स्य शास्त्राचे आधुनिक तंत्र सविस्तर सादरीकरण करून मत्स्यांच्या विविध रोगांच्या व्यवस्थापना बाबत विशेष लक्ष पुरवावे असे आव्हान केले. अध्यक्षस्थानावरून संभोधताना वामनराव अंभोरे यांनी शेतकर्यांनी मत्स्य योजनाचा लाभ घ्यावा असे आव्हान केले. सहायक मत्स्य व्यवसाय विकास अधिकारी आशुतोष जाधव यांनी प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजनेचे मुळ उददेश व योजने अंतर्गत उपघटकांची माहिती, प्रस्ताव सादर करण्याकरीता आवश्यक कागदपत्रे व प्रकल्प अहवाल बनवितांनी लक्षात ठेवण्याच्या बाबी बाबत विस्तृत पणे मांडल्या गृह विज्ञान शाखेच्या प्रमुख शुभांगी वाटाणे यांनी प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजने अंतर्गत येत असलेल्या अनेक बाबीच्या लाभासोबतच मानवी आरोग्याच्या दृश्टीने मत्स्य मुल्यवंदनातुन विविध पदार्थ तयार करण्याच्या पदधती, विविध तंत्रज्ञान व अन्न प्रक्रिया उदयोग उभारणी करीता सारख्या योजनांचा लाभ घ्यावा असे आव्हान केले. कार्यक्रमास वाशिम जिल्ह्यातील मत्स्य व्यवसाय सहकारी संस्थेचे सदस्य, अध्यक्ष, सचिव, मत्स्य कास्तकार, विस्तार यंत्रनेतील कर्मचारी व योजनेचे लाभार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थीत होते. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन व आभार डॉ.एस.के.देशमुख यांनी मानले.

पान क्र. १ वरून यांनी सोयाबीन व करडई या प्रमुख तेल पिकाचे मुल्यसाखळी व तंत्रज्ञान प्रसार केलेल्या प्रगतीची माहिती देवुन धोरण समर्थनार्थ करावयाच्या उपाययोजना विस्तृतपणे मांडल्या. कृषि विधा तज्ज्ञ टि.एस.देशमुख यांनी नवनविन वाणाचा प्रसार, शिफारशीत निविष्ट वेळेवर उपलब्ध न होणे व तंत्रज्ञानाचा वापर करतांना शेतकऱ्यांमध्ये होणाऱ्या चुका व गैरसमज विषयी सादरीकरण केले. डॉ.एस.के.देशमुख यांनी सोयाबीन इनक्युबेशन सेटरला चालना दयावी असे सांगितले तर शुभांगी वाटाणे यांनी सोयाबीन मुल्यवंदन व त्यामध्ये प्रथिनांचे आहारातील महत्व या विषयी मत मांडले. डॉ.डि.एन.इंगोले यांनी तेलबीया पिक लागवडीचे अर्थशास्त्र तर एन.बी.पाटिल यांनी शेतकऱ्यांना कमी खर्चात अधिक नफा व बाजारपेठ या विषयी आपले अनुभव कथन केले. या व्यतीरीक एस.एम.तोटावार व जिअकृअ अरीफ शाह यांनी सुदधा जिल्ह्यातील तेलबीया पिकांची वाटचाल व कृषि विभागाच्या विविध योजनांची माहिती देवुन जिल्ह्यामध्ये नवनविन पिक पदधतीचा वापर वाढावा असे मत व्यक्त केले.

कृषी विज्ञान केंद्रां द्वारे संत्रा पिकातील मृग बहार
व्यवस्थापन या विषयावर वेबीनार सपन्न.

वाशिम जिल्ह्यात संत्रा या फळ पिकाचे क्षेत्र मोरुया प्रमाणात वाढत असून जिल्ह्यात बहुतांश शेतकरी हे मृग बहारा चे उत्पादन घेतात. सध्याच्या परिस्थितीत पाऊसचा खंड असल्यामुळे संत्रा उत्पादक अडचणीत येत असल्याचे दिसून येत आहे. या परिस्थितीत संत्रा पिकातील मृग बहार व्यवस्थापनाबाबत संपूर्ण तांत्रिक माहिती देण्याच्या उद्देशाने कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम व अखिल भारतीय समन्वित संशोधन प्रकल्प (लिंबूवर्गीय फळे) पं. दे. कृ. वि., अकोला यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित संत्रा पिकातील मृग बहार व्यवस्थापन या विषयावर दिनांक ३ जुलै २०२३ रोजी अॅनलाइन प्रशिक्षण पार पडले प्रशिक्षण कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी डॉ. रवींद्र काळे, प्रमुख, केव्हीके, वाशिम हे होते तर प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून डॉ. दिनेश पैठणकर, प्रभारी अधिकारी, अ. भा. स. सं. प्र. (लिंबूवर्गीय फळे) डॉ. पं. दे. कृ. वि., अकोला, डॉ. योगेश इंगळे, सहा. प्राध्यापक, डॉ. पं. दे. कृ. वि., अकोला आणि श्री निवृत्ती पाटील, फल्बाग तजा, कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम यांची उपस्थिती होती. अध्यक्षीय मार्गदर्शनात डॉ. रवींद्र काळे यांनी संत्रा उत्पादकानी या परिस्थितीत विचलित न होता तज्ज्ञाच्या मार्गदर्शनात उपाय योजना कराव्या असे आवाहन केले. तांत्रिक सत्रात डॉ. दिनेश पैठणकर यांनी संत्रा उत्पादक शेतकान्याना मृग बहार व्यवस्थापण या विषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. मृग बहाराकरीता आवश्यक वातावरण व झाडांची स्थिती या बद्दल माहिती देत ज्या बागा तानात असल्यास पाणी देऊ नये तथा ज्या बागा तानातून बाहेर निघल्या असतील तर तुषार सिंचन पद्धतीने नियमित पाणी सुरु ठेऊन बागा फुटण्यासाठी शिफारशीत खते, पीजीआर, अमिनो ऑसिड इत्यादि ची फवारणी करावी असे मार्गदर्शन केले. डॉ. योगेश इंगळे यांनी मृग बहारा मधील मुख्य किंडी व रोग आणि त्यांचे जीवनचक्र या माहिती देत एकात्मिक पद्धतीने व्यवस्थापण या बद्दल सविस्तर मार्गदर्शन करीत पिवळे चिकट सपाळे, निंबोळी तेल आणि शिफारशीत कीटकनाशक व बुरशीनाशक इत्यादि चा वेळेवर अवलंब करावा अशी माहिती दिली. निवृत्ती पाटील यांनी मृग बहारा करिता एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापण पद्धती, ओलीत व्यवस्थापण इत्यादि बद्दल मार्गदर्शन केले. तदनंतर शेतक्यांनी उपस्थित केलेल्या शंकांचे तज्ज्ञाच्या वतीने निरसन करण्यात आले.

कृषी विज्ञान केंद्रांद्वारे बचत गटातील महिलांना कुकुटपालन
व्यवसायाचे स्वयंरोजगार प्रशिक्षण

शाश्वत विकास ध्येय या योजनेअंतर्गत महिला बचत गटाच्या शाश्वत विकासासाठी कुकुटपालनाद्वारे रोजगार निर्मिती व्हावी या उद्देशाने कृषी विज्ञान केंद्रांद्वारे बचत गटातील महिलांचे प्रशिक्षण, प्रात्यक्षिके व अभ्यास दौरे आयोजित करण्यात येत आहे. मंगळवार दि. ८ ऑगस्ट २०२३ रोजी गोभणी येथील श्री गणेश साबळे यांचे कुकुटपालन केंद्रास भेट देण्यात आली.

यावेळी श्री गणेश साबळे यांनी कुकुटपालन उद्योग सुरु करण्याबाबतचा उद्देश सांगून या व्यवसायातून स्वयंरोजगार कसा निर्माण होऊ शकतो याबाबत सविस्तर मार्गदर्शन केले. श्री राम देशमुख यांनी सर्व उपस्थित बचत गटातील महिलांना कुकुटपालनाचे लसीकरण, खाद्याचे, पाण्याचे व्यवस्थापण, ब्रूडिंग व चीक गार्ड याबाबत प्रात्यक्षिक करून दाखविले. कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून श्री गुलाबराव साबळे तर प्रमुख मार्गदर्शनाकरिता कृषी विज्ञान केंद्राचे वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख डॉ. आर. ए.ल. काळे हे होते. अध्यक्षीय मार्गदर्शनात श्री गुलाबराव साबळे यांनी बचत गटातील महिलांनी कुकुटपालनाविषयी सविस्तर तांत्रिक मार्गदर्शन घेऊनच उद्योग सुरु करावा. तांत्रिक सत्रात डॉ. आर. ए.ल. काळे यांनी कुकुटपालनाचे महत्त्व विशद करून पिल्हे निर्मिती, अंडे निर्मिती, मास निर्मिती व प्रक्रिया उद्योगांमधून कसा आर्थिक लाभ होतो याबाबत सविस्तर मार्गदर्शन केले. कुकुटपालन व्यवसायातून स्वतःच्या व गटाच्या विकासासोबतच गावाचा विकास करून गावाची ओळख निर्माण करण्याकरिता महिला बचत गटांनी प्रयत्न करावे असे आवाहन केरून बचत गटातील महिला या प्रकल्पाच्या माध्यमातून आपली प्रगती साधतील असा विश्वास व्यत्त केला. यावेळी मौजे भौरद येथील बचत गटातील या प्रकल्पात निवड झालेल्या लाभार्थी मोरुया संख्येने उपस्थित होत्या.

कृषी विज्ञान केंद्र व जागृती सेवा केंद्र वाशिम यांच्या संयुक्त विद्यमाने नैसर्गिक शेती व पौष्टिक भरड धान्य यावर जनजागृती कार्यक्रम संपन्न

शेती आधुनिकतकडे जात असताना संकरित वियाणे, कीटकनाशके, रासायनिक खते याचा बेसुमार वापर वाढत गेला आहे. त्यामुळे शेतीतील उत्पादन वाढले आहे. परंतु खताच्या वापरामुळे जमिनीचा सेंद्रिय कर्ब कमी झाला आहे म्हणूनच शेती आधुनिकतेकडे झुकत असताना शेतीतील उत्पादन खर्च वाढत जात आहे. तसेच जमिनीतील पोषक घटक कमी होत आहेत. त्यामुळे कमी खर्चात शेतीतून उत्पादन काढणे व मानवी आरोग्य सुस्थितीत जोपासणे हे शेतकऱ्यांपुढे मोठे आव्हान आहे. म्हणूनच कृषी विज्ञान केंद्र वाशिम व जागृती सेवा केंद्र वाशिम यांच्या संयुक्त विद्यमाने नैसर्गिक शेती व पौष्टिक भरड धान्य यावर जनजागृती कार्यक्रम दिनांक १०जुलै २०२३ रोजी वाशिम येथील जागृती सेवा केंद्राच्या प्रशिक्षण सभागृहात संपन्न झाला. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. आर. ए.ल. काळे प्रमुख कृषी विज्ञान केंद्र वाशिम हे होते तर प्रमुख उपस्थितीमध्ये कृषी विज्ञान केंद्राच्या गृहविज्ञान शाखेच्या शुभांगी वाटाणे व जागृती सेवा केंद्राच्या प्रकल्प संचालक सिस्टर वेलेसिया या होत्या. सिस्टर वेलेसिया यांनी प्रास्ताविक करताना महिला सक्षमिकरिता सुरु असलेल्या सबळ प्रकल्पा अंतर्गत येत असलेल्या बाबीवर प्रकाश टाकला व कार्यक्रमाची रूपरेषा सांगितली डॉ. काळे यांनी त्यांच्या अध्यक्षीय भाषणात नैसर्गिक शेती महिलांच्या पुढाकाराने केल्यास खूप फायदेशीर होवू शकते असा विश्वास व्यक्त केला कारण या शेती करिता जी निविष्ट उदा. जीवामृत, विजामृत, ब्रह्मास्त्र, निमास्त्र, ई. तयार करायचे कौशल्य महिला लवकर आत्मसात करू शकतात व याचा वापर शेतीत केला तर शेतीवरील खर्च कमी होईल व शेतीचा पोत सुधारते सोबतच या शेतीतून पिकणारे अन्नधान्य सकस सिकेल असे पटवून दिले. शुभांगी वाटाणे यांनी मानवी आरोग्य सुस्थितीत ठेवायचे असल्यास समतोल आहार फार गरजेच आहे, समतोल आहाराचे नियोजन करताना कोणत्या बाबीचा समावेश करावा यावर सखोल मार्गदर्शन करताना मुख्य अन्नगट कोणते त्यामधील जो फकळे भाजीपाला त्याची कुटुंबाची गरज भागविण्यासाठी सेंद्रिय पोषण परस बाग तयार करावी. सोबतच २०२३ हे वर्ष जागतिक मिलेट्रस वर्ष म्हणून साजरे करण्यात येत आहे त्या अनुषंगाने पौष्टिक तृणधान्य ची ओळख करून देत त्याचे आहारात समावेश केल्यास आरोग्याच्या दृष्टीने होणारे फायदे पटवून दिले व त्याचा आहारात समावेश करावा असे आवाहन केले

कृषी निविष्ट विक्रेत्यांनी पिंपळगाव येथे दिली प्रक्षेत्र भेट

मैनेज हैद्राबाद मान्यता प्राप्त एक वर्ष कालावधीचे कृषी निविष्ट अभ्यासक्रम टी पी. न. २१७९ कृषी विज्ञान केंद्र वाशिम राबवित आहे. कृषी सेवा केंद्र संचालकांना आधुनिक शेतीचे तंत्र अवगत व्हावे व त्यांनी कृषी दुत म्हणून गावागवा पोहचावे या हेतूने उपक्रम अंतर्गत वाशिम तालुक्यातील मौजे पिंपळगाव श्री संदीप दंडे यांच्या शेतात दिनांक ०२ ऑगस्ट २०२३ रोजी क्षेत्र भेट व शास्त्रज्ञ संवाद कार्यक्रम घेण्यात आला. क्षेत्र भेटीत कीटकनाशक फकवारातीची काळजी चे प्रत्याशिक घेण्यात आले तसेच विषबाधा टाळण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना समजून सांगण्यात आल्या. शेतातील कीड सर्वेक्षण सुद्धा करण्यात आले. या प्रसंगी सरपंच पिंपळगाव श्री. मुरलीधर निगुडे, कृषी पर्यवेक्षक श्री. बि.पी. नागरगोजे, कृषी सहाय्यक सौ. के. एस. मुंडे, नोडल अधिकारी डॉ. एस. के. देशमुख आणि श्री. सुभाष भुसारे उपस्थित होते. प्रक्षेत्र भेट दरम्यात प्रशिक्षणार्थीच्या शंकाचे निरसन करण्यात आले. प्रक्षेत्र भेटीचे समन्वयन अभिषेक देशमुख यांनी केले तर क्षेत्र भेट यशवी रित्या पार पाडण्यासाठी श्री संदीप दंडे यांनी अथक परिश्रम घेतले.

भारतीय कृषि अनुसंधान परीषदेचा १५ वा स्थापना दिन साजरा

कृषि विज्ञान केंद्र वाशिम यांच्या वतीने १६ जुलै २०२३ रोजी स्थापना व तंत्रज्ञान दिनानिमित्त नाविन्यपूर्ण प्रयोगशिल महिला व शेतकऱ्यांचा सत्कार तसेच १७ व १८ जुलै २०२३ या दिवशी प्रक्षेत्रवर कृषि प्रदर्शनी घेण्यात आली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिक तरी वाशिम अरीफ शाह हे होते तर कृषि विज्ञान केंद्र वाशिमचे वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख डॉ. आर.एल.क. अले, माजी कृषि अधिकारी डि.के.कंकाळ, तालुका कृषि अधिक तरी चंद्रकांत उलेमाले, कृषि अधिकारी विलास वाघ, प्रगतशिल शेतक री के शवाराव बोरक र, विलास बोरक र, कृषि विज्ञान के द्रातील शास्त्रज्ञ आर.एस.ड वरे, डॉ.एस.के.देशमुख, एन.बी.पाटिल, टि.एस.देशमुख, डॉ.डि.एन.इंगोले, शुभांगी वाटाणे, पी.व्ही.देशमुख व एस.आर.बावस्कर र मंचावर उपस्थीत होते. प्रस्तावनेत कृषि विके चे वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख डॉ. आर.एल.क. अले यांनी नैसर्गिक शेती व भरड धान्याचे आहारातील महत्व या विषयी प्रतीपादन क रुन शेतीवरील खर्च क मी क रावा व घरीच सेंद्रिय निविष्ट उत्पादित क राव्या व कृषि विके द्वारे उत्पादित सल्ला व सेवांचा लाभ घ्यावा. अध्यक्षस्थानावरुन संबोधितांना वाशिमचे जिल्हा अधिक क्षक कृषि अधिक तरी अरीफ शाह यांनी तरुण पिढी शेतीक डे वलाली या क रीता व्यवसायीक दृष्ट्या सिदध झालेल्या आठ उपाय योजना सुचवुन शेतक -यांच्या मानसिक तेत बदल होणे क लाळाची गरज असल्याचे सुचविले. तांत्रिक सत्रत कि टक शास्त्रज्ञ आर.एस.ड वरे यांनी निंबोळी अक चिं वापर व जैविक निविष्ट तर टि.एस.देशमुख यांनी वातावरण बदल व नैसर्गिक शेतीचे शिफ रशीत तंत्र विषयी मार्गदर्शन केले. गृह विज्ञान विभागाच्या शुभांगी वाटाणे यांनी पोषिक भरड धान्याचे आहारातील महत्व व सृद्ध ड शरीर, सुरक्षित आहार या विषयी सादरीकरण केले. कार्यक्रमादरम्यान उघमशिलता व नाविन्यपूर्ण प्रयोगातुन स्वतः ला सिदध केलेल्या शेतकऱ्यांचा मान्यवरांच्या हस्ते शाल, श्रीफळ व वृक्ष देवुन सत्कार क रण्यात आला तसेच मान्यवरांच्या हस्ते कृषिके इत्रेमासिक चे व व्हर्मीवाश व दषपर्णी अक लोकार्पण क रण्यात आले. सत्काराला उत्तर देतांना अजय ढोक यांनी नवनविन प्रयोग व शेतीपरील खर्च कमी के रण्यासाठी करीत असलेल्या बाबत अनुभव कथन करुन त्यांच्या द्वारे नवनविन देशी जुगाड तसेच मुंग, तिळ व खपली गहु लागवडीचे अर्थकारण मांडले. कार्यक्रमाच्या ठिकाणी कृषि विद्यापीठकडुन शिफारशीत तंत्रज्ञानामध्ये एक त्वीक शेती पदधती, नैसर्गिक शेती, माती परीक्षण, कुकुट पालन, मत्त्य पालन, पशु विज्ञान व कृषि प्रदर्शनी दालन निविष्ट सुदधा विक्री करीता मांडण्यात आल्या. कार्यक्रमास शेतकरी, बचत गटातील महिला, शेतक री उत्पादक कंपनीचे प्रतिनिधी, विस्तार यंत्रा मोठया संख्येने उपस्थीत होते. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेक रीता कृषि विज्ञान केंद्रातील शास्त्रज्ञ, प्रकल्पातील क मंचारी, तसेच इतर विभागाचे अधिकारी कर्मचारी यांनी अथक परीश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन डॉ.एस.के.देशमुख यांनी के ले तर आभार आर.एस.ड वरे यांनी मानले.

कृषिकालनांदारे रोजगार निर्मिती विषयी प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिक

शास्त्र विकास ध्येय या योजनेअंतर्गत बचत गटाच्या शास्त्र विकासासाठी कुकुटपालनांदारे रोजगार निर्मिती विषयी प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिक कार्यक्रमाचे आयोजन दिनांक २१ जुलै २०२३ रोजी कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रक्षेत्रावर करण्यात आले. कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून जिल्हा नियोजन अधिकारी वाशिम सौ सुनीता आंबरे तर प्रमुख मार्गदर्शनाकरिता कृषि विज्ञान केंद्राचे वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख डॉ.आर.ए.ल. काळे हे होते. कार्यक्रमाची सुरुवात भारतीय कृषि संधान परिषदेच्या गीताने सुरु करून करून संगणक तज्ज श्रीकृष्ण बावस्कर यांनी कार्यक्रमाचे प्रासादाविक करून प्रकल्पाची माहिती व उद्देश सांगितला. अध्यक्षीय मार्गदर्शनात सौ सुनीता आंबरे यांनी कृषि विज्ञान केंद्राला प्रकल्प देण्यामागचा हेतू विषद करून बचत गटातील महिलांनी कुकुटपालनाविषयी सविस्तर तांत्रिक मार्गदर्शन घेऊनच उद्योग सुरु करावा. गटातील सर्व महिलांनी एकत्र येऊन हा व्यवसाय सुरु केल्यास अधिक फायद्याचा होऊ शकतो याबाबत उदाहरणासहित पटवून दिले. शासनांदारे शास्त्र विकासाचे ध्येय या योजनेअंतर्गत देण्यात येणाऱ्या मदतीचा फायदा घेऊन कुकुटपालन व्यवसायातून स्वतःच्या व गटाच्या विकासासोबतच गावाचा विकास करून गावाची ओळख निर्माण करण्याकरिता महिला बचत गटांनी प्रयत्न करावे असे आवाहन केले. तांत्रिक सत्रात डॉ. आर.ए.ल.काळे यांनी कुकुटपालनाचे महत्व विशद करून या उद्योगांमधून कसा आर्थिक लाभ होतो याबाबत सविस्तर मार्गदर्शन केले. सादरीकरणादरम्यान त्यांनी कॉबड्यांच्या जाती त्यांचे वैशिष्ट्ये त्यांचा उपयोग, लसीकरणाचे व त्याचे महत्व, खाद्य व खाद्याचे प्रकार, कमी खर्चाचे खाद्य निर्मिती तंत्र, पिळांचे संगोपन, कॉबड्यांना होणारे आजार व त्याची उपायोजना या व इतर तांत्रिक बाबी विषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. बचत गटातील महिला या प्रकल्पाच्या माध्यमातून आपली प्रगती साधतील असा विकास व्यक्त केला. यावेळी मौजे भौरद येथील बचत गटातील या प्रकल्पात निवड झालेल्या लाभार्थी यांनी सुद्धा प्रकल्प यशस्वी करण्याकरिता सहकार्य करून गावाची ओळख निर्माण करू असे आश्वस्थ केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन श्रीकृष्ण बावस्कर यांनी तर आभार अंजनाबाई होंडे यांनी केले.

विद्यापीठाच्या शिवार फेरी व पिक प्रात्यक्षिका मध्ये सहभाग

मैनेज हैद्राबाद मान्यता प्राप्त एक वर्ष कालावधीचे कृषि निविष्ट विक्रेता अभ्यासक्रम टी.पी.न. २१७९ कृषि विज्ञान केंद्र वाशिम राबवित आहे. कृषि सेवा केंद्र संचालकांना आधुनिक शेतीचे तंत्र अवगत व्हावे व त्यांनी कृषी दुत म्हणून गावाचावत विद्यापीठाचे शिफारशीत तंत्र पोहचावे या हेतूने डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ अकोला द्वारे शिवार फेरी व थेट पिक प्रात्यक्षिक कार्यक्रमास दिनांक २१ सप्टेंबर २०२३ रोजी सहभागी होऊन आधुनिक तंत्र अवगत केले व शास्त्रज्ञ संवाद कार्यक्रम घेण्यात आला. आधुनिक कृषि पद्धतीबद्दल जाणून घेण्या करिता व त्यातून पिक उत्पादन वाढविण्यासाठी कृषि निविष्ट विक्रेत्यांनी खरीप पिक उत्पादन तंत्र व प्रात्यक्षिके, खासगी कृषि निविष्ट कंपन्यांचे प्रात्यक्षिके व विद्यापीठाच्या संसोधन विभागाच्या प्रात्यक्षिक क्षेत्राला भेट दिली. शिवार फेरीतील क्षेत्र भेट दरम्यान फळबाग रोपवाटिका तंत्रज्ञान, रोपवाटिकेतील कलमा यांच्या विषयी अभ्यास करून प्रतेकिकाचे अनुभव घेतले. सेंद्रिय शेतीमधील नाविन्यपूर्ण बाबीचा समावेश त्यामध्ये सेंद्रिय खरे, प्रकार, उपयोग आणि सेंद्रिय खरे उत्पादन तंत्रज्ञान त्याचप्रमाणे पान ५ वर

मौजे भौरद येथे प्रात्यक्षिक अंतर्गत पोषण परस बाग व
कुकुट पालन प्रशिक्षण कार्यक्रम

आपल्या जीवनात आहाराचे अत्यंत महत्व आहे. भाज्या, अंडी, दूध व मास ह्या पोषक मूल्याचे नव्हे तर प्रथिनांचे एकमात्र साधन आहेत. आहार तज्जांच्या मते, एका प्रैढाला आहारात समतोलपणा राखण्यासाठी दर रोज ८५ ग्राम फक्कळे, २ अंडी, २०० ग्रॅम दूध व ३०० ग्राम भाज्यांचे सेवन करायला हवे. पण आपल्या देशांतील भाज्यांच्या उत्पादनाच्या पातळीप्रमाणे माणशी रोज १२० ग्राम भाज्या फक्क वाट्याला येतात. सोबतच अंडी उत्पादनामध्ये सुद्धा महाराष्ट्र मागे असल्याकारणाने ही तफावत भरून काढण्याच्या उद्देशने कृषि विज्ञान केंद्राच्या गृहविज्ञान २०२३ चे कृती आराखडामध्ये प्रात्यक्षिक मध्ये पोषण परस बाग चा समावेश शाक्षत विकासासाठी कुकुटपालनाद्वारे रोजगार निर्मिती प्रकल्प अंतर्गत मौजे भौरद येथे प्रशिक्षण कार्यक्रम संपन्न झाला. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी गावच्या सरपंच सौ बेबीताई गजानन गाडे या होत्या तर प्रमुख उपसंथितीमध्ये कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रमुख डॉ. आर.एल.काळे यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाले. याप्रसंगी आयोजित कृषि चर्चासत्रात बोलतांना डॉ.एस.के.देशमुख यांनी पीएम किसान सम्मेलनचे रूपरेशा व शेतकरी भिमुख उपक्रमांच्या सुरवातीबाबत विवेचन केले. डॉ.आर.एल.काळे यांनी कृषि विज्ञान केंद्राच्या पुढाकाराने सुरु असलेल्या नैसर्गिक शेती पदधतीचे फक्कायदे व त्यापासुन शेतीतील खर्च कमी करून घरच्याघरी जिवामृत, कंप्योस्टींग व इतर जैविक निविष्ट शेतकरी तसेच शेलगाव घुगे दत्क गावातील शेतकरी गटाकडुन सुरु होत असलेल्या उपक्रमाबाबत अवगत करून नैसर्गिक शेतीची कास धरावी असे आव्हान केले. कृषि विधा तज्ज टि.एस.देशमुख यांनी सुधारीत रासायनिक खते वापर व महत्व तसेच नैसर्गिक शेतीमधून कमी खर्चाच्या निविष्टमध्ये जिवामृत, व्हर्मीवाश, दशपर्णीअर्क, निंबोळी अर्कावर भर दयावा असे सांगुन सध्यास्थितीत तण नाशक वापर, गांजर गवत निमूलन तसेच कृषि सल्ला दिला. कृषि अर्थशास्त्रज्ञ डॉ.डि.एन.इंगोले, गृह विज्ञान तज्ज शुभांगी वाटाणे व प्रक्षेत्र व्यवस्थापक पि.व्ही.देशमुख यांनी सुदधा यावेळेस तांत्रिक सल्ला देवुन मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमादरम्यान उपस्थीत शेतकर्यांना नैसर्गिक शेती पर्यावरण पुरक शेती या पुस्तीकेचे वाटप करण्यात आले. कार्यक्रमास शेतकरी, ग्रामिण युवक व महिलांची मोठ्या संख्येने उपस्थीती लाभली. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन कृषि विस्तार तज्ज डॉ.एस.के.देशमुख यांनी तर आभार संगणक सहायक एस.आर.बावस्कर यांनी मानले.

पान ४ वस्तून सेंद्रिय पद्धतीचा वापर करून रोग व कीड नियंत्रणासाठी आवश्यक असलेल्या कमी खर्चाच्या महत्वपूर्ण बाबीचा प्रात्यक्षिक माहिती प्रशिक्षणार्थ्यानी अवगत केली. तसेच एकात्मिक शेती पद्धतीचा अवलंब करून शेतकर्यांनी आपले उत्पन्न कमी खर्चामध्ये कशाप्रकारे वाढवावे याचे सुद्धा प्रात्यक्षिक अवलोकन केले. प्रक्षेत्र भेट दरम्यात प्रशिक्षणार्थीच्या शंकाचे निरसन करण्यात आले तसेच शेतकरी शास्त्रज्ञ कार्यक्रमात सुद्धा शेतकर्यांनी सहभाग नोंदविला व त्याचप्रमाणे डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ अकोला येथील नाविन्यपूर्ण तंत्रज्ञानाचा वापर शेतकर्यांच्या उत्पन्न वाढीसाठी तळगाळा पर्यंत तंत्रज्ञान पोहोचवू असा संकल्प व दृढ निर्धार सहभागी कृषि सेवा केंद्र संचालकानी केला. कृषि विज्ञान केंद्र वाशिमच्या वर्तीने तांत्रिक समन्वयक अभिषेक देशमुख यांनी आयोजन केले. शिवा फेरी यशस्वीरित्या पार पाण्यासाठी डॉ.एस.के.देशमुख यांनी मोलाचे सहकार्य लाभले.

कृषि विज्ञान केंद्र वाशिम येथे पिएम किसान सम्मेलन व कृषि चर्चासत्र

प्रधानमंत्री किसान सन्मान निधीचा १४ वा हसाचे वितरण व किसान समृद्धी केंद्राचे लाकार्पण प्रधानमंत्री किसान सन्मान निधी अंतर्गत भारत सरकार दरवर्षी शेतकर्यांना सहा हजार रुपयांची आर्थिक मदत करते आज दिनांक २७ जुलै २०२३ रोजी मा.पंतप्रधान श्री.नरेंद्रजी मोदी या योजनेचा १४ वा हसा थेट शेतक-यांच्या खात्यात जमा होत आहे. राजस्थान मधील शिकर येथे आयोजित कार्यक्रमात मा.पंतप्रधान श्री.नरेंद्रजी मोदी अभासी पदधतीने शेतक-यांना संबोधित करून देशाला १२५ लक्ष प्रधानमंत्री किसान समृद्धी केंद्राची सुरुवात व १६०० शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना इमार्केटिंग प्लॅटफॉर्मशी व्हाजारपेठेशी जोडणे तसेच गंधक लिपीत युरिया गोल्ड या नाविन्यपुरुष उत्पादनाचे लोकार्पण यावेळी केले. केंद्रिय कृषि व कल्याण मंत्री नरेंद्रजी तोमर, केंद्रिय रसायण व खते मंत्री मन्सुक मांडविया यांच्या प्रमुख उपस्थीतीत संपन्न होणा-या कार्यक्रमाचे दुरदुष्य प्रणालीव्वारे थेट वेबकास्टींग देशभरातील ७७२ कृषि विज्ञान केंद्राच्या प्रक्षेत्रावर जिल्हायातील शेतकर्यांच्या उपस्थीतीत संपन्न होत आहे. याच औचित्याने कृषि विज्ञान केंद्र वाशिम येथे दिनांक २७ जुलै २०२३ रोजी पिएम किसान सम्मेलन व कृषि चर्चासत्राचे आयोजन कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रमुख व विष्णु शास्त्रज्ञ डॉ.आर.एल.काळे यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाले. याप्रसंगी आयोजित कृषि चर्चासत्रात बोलतांना डॉ.एस.के.देशमुख यांनी पीएम किसान सम्मेलनचे रूपरेशा व शेतकरी भिमुख उपक्रमांच्या सुरवातीबाबत विवेचन केले. डॉ.आर.एल.काळे यांनी कृषि विज्ञान केंद्राच्या पुढाकाराने सुरु असलेल्या नैसर्गिक शेती पदधतीचे फक्कायदे व त्यापासुन शेतीतील खर्च कमी करून घरच्याघरी जिवामृत, कंप्योस्टींग व इतर जैविक निविष्ट शेतकरी तसेच शेलगाव घुगे दत्क गावातील शेतकरी गटाकडुन सुरु होत असलेल्या उपक्रमाबाबत अवगत करून नैसर्गिक शेतीची कास धरावी असे आव्हान केले. कृषि विधा तज्ज टि.एस.देशमुख यांनी सुधारीत रासायनिक खते वापर व महत्व तसेच नैसर्गिक शेतीमधून कमी खर्चाच्या निविष्टमध्ये जिवामृत, व्हर्मीवाश, दशपर्णीअर्क, निंबोळी अर्कावर भर दयावा असे सांगुन सध्यास्थितीत तण नाशक वापर, गांजर गवत निमूलन तसेच कृषि सल्ला दिला. कृषि अर्थशास्त्रज्ञ डॉ.डि.एन.इंगोले, गृह विज्ञान तज्ज शुभांगी वाटाणे व प्रक्षेत्र व्यवस्थापक पि.व्ही.देशमुख यांनी सुदधा यावेळेस तांत्रिक सल्ला देवुन मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमादरम्यान उपस्थीत शेतकर्यांना नैसर्गिक शेती पर्यावरण पुरक शेती या पुस्तीकेचे वाटप करण्यात आले. कार्यक्रमास शेतकरी, ग्रामिण युवक व महिलांची मोठ्या संख्येने उपस्थीती लाभली. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन कृषि विस्तार तज्ज डॉ.एस.के.देशमुख यांनी तर आभार संगणक सहायक एस.आर.बावस्कर यांनी मानले.

कृषी विज्ञान केंद्राचारे पांगरी कुटे येथे हळद पिकावरील शेती शाळा संपन्न

वाशिम जिल्ह्यात हळद या मसाले वर्गीय पिकाचे क्षेत्र मोरुया प्रमाणात असून दर वर्षी या पिकाचे क्षेत्र वाढत आहे. हळद उत्पादक शेतकाऱ्याना हळद उत्पादनाचे आधुनिक लागवड तंत्र अवगत करून उत्पादन वृद्धी साठी कृषी तंत्रज्ञान व्यवस्थापण यंत्रणा (आत्मा) कार्यालय, वाशिम अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम द्वारे हळद पिकावर पहिली शेती शाळा डॉ. बाबासाहेब साहेब आंबेडकर सभागृह, मौजे पांगरी कुटे, तालुका मालेगाव येथे दिनांक २० जुलै २०२३ रोजी पार पडली. कार्यक्रमच्या अध्यक्ष स्थानी आदर्श शेतकरी प्रा. दीपक कुटे यांची उपस्थिती होती तर प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून उद्यानविद्या तज्ज्ञ, केंद्रीके, वाशिमचे श्री. निवृत्ती पाटील हे होते. प्रमुख उपस्थितीत बी. टी. एम. आत्मा सचिन इंगोले आणि कृषी सहाय्यक गंगाधर इंगोले पांगरी कुटे हे होते. शेती शाळेच्या पहिल्या सत्रात निवडक शेतकन्यांच्या शेतात पिकाची प्रत्यक्ष पाहणी करण्यात आली व तज्जांच्या वतीने प्रत्यक्ष मार्गदर्शन करण्यात आले. तदनंतर तथागत गौतम बुद्ध व डॉ बाबासाहेब आंबेडकर या आदर्शाचे पुजन करून शेतीशाळा चे तांत्रिक सत्र पार पडले. तांत्रिक सत्रात निवृत्ती पाटील यांनी हळद पिकाची लागवड पढती व प्रत्यक्षात अवलांबवित असलेल्या पद्धतीतील तफकावत व बारकावे या बद्दल मार्गदर्शन करीत बियाणे निवड, बेणे प्रक्रिया, लागवड पढती, एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापण, सेंद्रिय निविस्ताचा वापर व फायदे, प्रमुख रोग व किडी आणि त्याचे प्रतिबंधात्मक उपाय इत्यादि विषयावर सविस्तर मार्गदर्शन करण्यात आले. अध्यक्षीय मार्गदर्शनात प्रा. दीपक कुटे यांनी आत्मा व कृषी विज्ञान केंद्राचे शेती शाळे साठी पांगरी कुटे या गावाची निवड केल्या बद्दल आभार व्यक्त करीत जास्तीत जास्त शेतकाऱ्यानी या शेती शाळेचा लाभ घेऊन आपले उत्पादन वाढवावे असे आवाहन केले. सचिन इंगोले यांनी शेतीशाळेचे सूत्र संचालन करताना शेती शाळेचे महत्व, राबविण्याची पद्धती व फायदे इत्यादि बद्दल माहिती दिली. आभार प्रदर्शन गंगाधर इंगोले यांनी केले. शेतीशाळेस पांगरी कुटे शिवा सहकारी सोसायटी अध्यक्ष सुखदेव भाऊ गायकवाड आदर्श शेतकरी गजाननराव बाविस्कर, शरद कुटे विनोद कुटे, संतोष कुटे, योगेश गायकवाड, राजीव वानखेडे, वसंता कुटे केशव गायकवाड, बालकर्ण गायकवाड, नंदू कुटे, रामेश्वर कुटे, राम कुटे, शिवा गायकवाड, ज्ञानेश्वर बाविस्कर, सुदर्शन कुटे, प्रकाश कुटे, दामू गायकवाड, सुधाकर गायकवाड, गणेश कुटे परसराम फुलमकर व इतर बहुसंख्य शेतकन्यांनी सक्रिय सहभाग नोंदवीत उत्तम प्रतिसाद दिला व कार्यक्रमाची शोभा वाढवली.

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना कृषी विज्ञान केंद्राचे भेटी द्वारे कृषी नव तंत्रज्ञानाची ओळख

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये प्रत्यक्ष पाहणीतुन शेतीची आवड निर्माण व्हावी, कृषी व कृषिपुरक व्यवसायाचे आधुनिक तंत्रज्ञान अवगत व्हावे या उददेशाने कृषी विज्ञान केंद्र वाशिम ला महाराष्ट्र शासनाद्वारे प्रकल्प मंजुर करण्यात आला. या प्रकल्पात जिल्ह्यातील पाच हजार विद्यार्थ्यांना संपुर्ण वर्षभर प्रक्षेत्र भेटीतुन तंत्रज्ञानाची ओळख व कौशल्यनिपुनता जोपासली जाणार आहे. दिनांक २६ सप्टेंबर, २०२३ रोजी प्रकल्पाच्या तिसऱ्याटप्यात विज्ञान महाविद्यालय रिसोड, श्री उत्तमचंद बगडिया महाविद्यालय, रिसोड, श्री. ज. रा. काकडे महाविद्यालय कंकरवाडी च्या ३०० विद्यार्थ्यांनी भेट दिली.

आत्मा अंतर्गत केंद्रीके वाशिम द्वारे धानोरा येथे संत्रा फळ पिकावरील दुसरो शेती शाळा संपन्न

वाशिम जिल्ह्यात संत्रा या फळ पिकाचे क्षेत्र मोरुया प्रमाणात वाढत आहे. जिल्ह्यातील बहुतांश शेतकरी हे मृग बहाराचे उत्पादन घेतात. या मध्ये त्यांना विविध तांत्रिक समस्याना सामोरे जावे लागते. या करिता फूल धारणे पासून ते काढणी पर्यंत आधुनिक तंत्र अवगत करून उत्पादन वृद्धी व्हावी या साठी कृषी तंत्रज्ञान व्यवस्थापण यंत्रणा (आत्मा) कार्यालय, वाशिम अंतर्गत वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख डॉ. आर एल काळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम द्वारे संत्रा पिकावर पहिली शेती शाळा मौजे धानोरा, तालुका मनोरा येथे दिनांक २८ ऑगस्ट २०२३ रोजी पार पडली. कार्यक्रमच्या अध्यक्ष स्थानी आदर्श शेतकरी देविदास म्हातारमारे यांची उपस्थिती होती तर प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून निवृत्ती पाटील, उद्यानविद्या तज्ज्ञ, केंद्रीके, वाशिम होते. प्रमुख उपस्थितीत रामेश्वर पाटील, तालुका तंत्र अधिकारी, आत्मा आणि श्री अवघन, कृषी सहाय्यक हे होते. शेती शाळेच्या पहिल्या सत्रात निवडक शेतकन्यांच्या शेतात पिकाची प्रत्यक्ष पाहणी करण्यात आली व तज्जांच्या वतीने प्रत्यक्ष मार्गदर्शन करून विविध किडी जसे नाग अळी, फुलकिडे आणि लाल कोळी व रोगां मध्ये फायटोफ्थोरो रोगाची लक्षणे व कारणे या बद्दल माहिती दिली. तसेच ज्या बागांमध्ये मृग बहार आला नाही अश्या बागांची छाटणी करण्याचे प्रात्यक्षिक गोपाल म्हातारमारे यांच्या बागेत करून दाखविण्यात आले. तांत्रिक सत्रात निवृत्ती पाटील यांनी संत्रा पिकात विविध कालावधीत येणाऱ्या पालवी बद्दल सविस्तर पणे माहिती देत हस्त बहाराची पालवी ही मृग बहार घेण्याच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाची असून त्याची जोपासना काशी करावी या बद्दल सविस्तर माहिती दिली. संत्रा बागेचे उत्तम आरोग्य राखण्यासाठी पाणी व्यवस्थापण व अतिरिक्त पाण्याचा निचरा आणि वाफसा स्थिति अत्यंत महत्वाची असल्याचे सांगितले. अन्नद्रव्य व्यवस्थापण, सेंद्रिय निविस्ताचा वापर, प्रमुख रोग व किडी आणि त्याचे प्रतिबंधात्मक उपाय इत्यादि विषयावर सविस्तर मार्गदर्शन करण्यात आले. रामेश्वर पाटील यांनी शेतीशाळे चे सूत्र संचालन केले तर आभार प्रदर्शन गोपाल म्हातारमारे यांनी केले.

या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष कृषी विज्ञान केंद्राचे प्रमुख व वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. आर. एल. काळे तर प्रमुख पाहुणे म्हणून श्री आधाव सर, श्री वानखेडे सर व श्री बॉडे सर, श्री खरबळ सर व इतर प्राध्यापक व प्राध्यापिका यांची प्रमुख उपस्थिती लाभली होती. उपस्थितीत विद्यार्थ्यांना कृषी संस्कृती दालन, एकात्मीक शेती पदधतीचे घटक व त्याची अर्थशास्त्रीय मांडणी, गांडळ खत, सेंद्रिय व जैविक निविष्ट उत्पादने, एकात्मिक मत्स्य व कुकुटपालन केंद्र, सोया प्रक्रिया, जैविक प्रयोगशाळा, पशु पालन इत्यादी मॉडेल प्रकल्प समन्वयक प्रमोद देशमुख यांच्या कडुन जाणुन घेतले. या कार्यक्रमाची सुरुवात भारतीय कृषी अनुसंधान परिषदेच्या स्वागत गिताने व महाराष्ट्र गीताने झाली. संगणकतज्ज्ञ श्रीकृष्ण बावस्कर यांनी व्हर्मी कॉम्पोस्ट, श्रम कमी करणारी अवजारे, शेतकन्यांच्या यशोगाथा, नैसर्गिक शेती संकल्पना इत्यादीच्या चित्रिफिती दाखविल्या. याप्रसंगी शालेय विद्यार्थ्या करीता विशेष कृषी चर्चासत्र घेण्यात आले होते. या चर्चा सत्राच्या तांत्रिक मार्गदर्शनात डॉ. रविंद्र काळे यांनी एकात्मिक शेती प्रकल्पाचा उद्देश विशद करून प्रकल्प कशाप्रकारे मानवी आरोग्य व शेती आरोग्यासाठी फकायदेशीर असून ग्रामीण युवकांना रोजगाराच्या संधी निर्माण करून देऊ शकतो याबाबत सविस्तर मार्गदर्शन केले. श्री आर एस डवरे यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शनामध्ये आपल्या जीवनाची चाबी आपल्याच हातामध्ये असते असे सांगून सकारात्मक दृष्टिकोन ठेवून आपला विकास साधावा असे आवाहन केले. डॉ. डि. ए. इंगोले, शुभांगी वाटाणे, एस. आर. बावस्कर या कृषी विज्ञान केंद्रातील शास्त्रज्ञानी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन श्री एस एम बोदडे यांनी तर व आभार प्रदर्शन श्रीकृष्ण बावस्कर यांनी मानले.

गट शेती उपक्रमातून हळद व संत्रा पिकाची उत्पादकता वाढवून व मूल्य साखळी निर्माण करावी - कु. अनिसा महाबळे

हळद व संत्रा उत्पादक शेतकाच्याना उत्पादनाचे आधुनिक लागवड तंत्र अवगत करून उत्पादन वृद्धीसाठी कृषी तंत्रज्ञान व्यवस्थापण यंत्रणा(आत्मा) कार्यालय, वाशिम अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम द्वारे हळद पिकावर तिसरी शेती शाळा मौजे पांगरी कुटे, तालुका मालेगाव येथील प्रगतशील शेतकरी डॉ. प्रवीण कुटे यांच्या शेतात दिनांक २५ सप्टेंबर २०२३ रोजी पार पडली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम, डॉ. रवींद्र काळे, उद्घाटक म्हणून प्रकल्प संचालक, आत्मा कु. अनिसा महाबळे तर प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून निवृत्ती पाटील, उद्यानविद्या तजा, याची उपस्थिती होती. प्रमुख उपस्थिती डॉ. हेमंत देशमुख, प्रगतिशील शेतकरी, डॉगरकिनही, विलास बोरकर, प्रगतिशील संत्रा उत्पादक, वडजी, प्रा. दीपक कुटे, सचिन इंगोले, तालुका तंत्र अधिकारी, आत्मा, कृषी सहाय्यक अतुल राठोडयांची उपस्थिती होती. पांगरी कुटे येथील प्रगतशील बागायतदार गणेश सुभाषराव कुटे, नंदूभाऊ कुटे व प्रा. दीपक प्रकाशराव कुटे यांनी सदर कार्यक्रमाचे आयोजन केले. उद्घाटनपर मार्गदर्शनात अनिसा महाबळे यांनी शेतकरी उत्पादक गटाचे महत्व व कार्यपद्धती या बद्दल माहिती देत उत्पादकता वाढीसोबतच मूल्य साखळी निर्माण करून उत्पन्न वाढवावे असे आवाहन केले. केवळीके द्वारे राबविण्यात येत असलेल्या गट शेती उपक्रमाची प्रशंसा करून त्याला जोड म्हणून शेती शाळा उपक्रम यशस्वी पणे राबवित असल्याबद्दल समाधान व्यक्त केले. विलास बोरकर यांनी त्यांच्या वडजी या गावाची गट शेती च्या माध्यमातून सुरु असलेल्या संत्रा पिकाची वाटचाल विषद करून उपस्थितांना प्रेरणा दिली. हेमंत देशमुख यांनी परांपरिक पीक पद्धतीत बदल करून संत्रा व हळद या सारख्या नगदी पिकाकडे अधिक लक्ष्य केंद्रित करावे असे आवाहन केले. तांत्रिक सत्रात निवृत्ती पाटील हळद व संत्रा पिकात सध्या स्थितीतील संभाव्य किंडी व रोग, त्यांची लक्षणे व उपचार या बद्दल सविस्तर माहिती देत हळद पिकात लवकर येणारा करपा व उशिरा येणार करपा या दोन रोगाचे वेळीच नियंत्रण करावे असे सांगितले. सोबतच संत्रा पिकात झाडे पिवळे पडण्याची कारणे व त्यावरील प्रतीकात्मक व नियंत्रणात्मक उपाय या बद्दल सविस्तर मार्गदर्शन केले. अध्यक्षीय मार्गदर्शनात डॉ. रवींद्र काळे यांनी केवळीके मार्फत राबविण्यात येणाऱ्या विविध उपक्रमाबद्दल माहिती देत शेतकाच्यानी मानवी व जमिनीचे आरोग्य राखून शाश्वत उत्पन्नासाठी नैसर्गिक शेती पद्धती आत्मसात करावी असे आवाहन केले. शेती शाळेच्या दुसऱ्या सत्रात शेतकाच्यांच्या शेतात हळद व संत्रा पिकाची प्रत्यक्ष पाहणी करण्यात येऊन संत्रा बागेचे वळण व छाटणी चे प्रात्यक्षिक देण्यात आले तसेच प्रमुख रोग व किंडी चे निरीक्षण घेऊन तज्जांच्या वरीने प्रत्यक्ष मार्गदर्शन करण्यात आले. पंचक्रोशीतील बहुसंख्य संत्रा व हळद उत्पादक शेतकाच्यांनी सक्रिय सहभाग नोंदवीत उत्तम प्रतिसाद दिला व कार्यक्रमाची शोभा वाढवली. प्रा. दीपक कुटे यांनी शेतीशाळे चे सूत्र संचालन केले तर आभार प्रदर्शन सचिन इंगोले यांनी केले. सुभाष वानखडे, बालू कुटे, गजानन बाविस्कर, सुभाष कुटे, जनार्दन कुटे, गोपाल कुटे, जगनाथ महाराज, सुखदेव गायकवाड, गजानन कुटे, संतोष कुटे, नितीन कुटे, दीपक कुटे, उद्घवराव पळसकर, वसंता कुटे, विनोद कुटे, देविदास गायकवाड, चंद्रमोहन गायकवाड, विठ्ठलराव शेवाळे, शरद कुटे, वसंता कुटे, प्रकाश कुटे, रामदास कुटे, राजीव केंद्रे, गणेश बाविस्कर, गणेश कुटे, केशव गायकवाड, सुभाष कुटे, विनायक कुटे, विनोद कुटे, अनिल शेवाळे, सदाशिवराव कुटे, राजीव वानखडे डॉ. गजानन घोडे, रामा बाविस्कर गजानन बाविस्कर, शेषराव बाविस्कर, ज्ञानेश्वर कुटे महेश कुटे, नंदकिशोर कुटे इत्यादी गावर्कयांनी कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी अथक परिश्रम घेतले.

कापूस पिकात वेळीच करा एकात्मिक किडरोग व अन्नद्रव्य व्यवस्थापन- केवळे के वाशीम

वाशिम जिल्हामध्ये कापूस पीक उत्पादन वाढीसाठी पथदर्शक प्रकल्प वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख डॉ. आर. एल. काळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली राबविण्यात येत आहे. प्रकल्पाच्या माध्यमातून कृषी विज्ञान केंद्र वाशिम च्या द्वारे शेतकाच्यांना वेळोवेळी मार्गदर्शन करण्याकरीता एगे इकोलॉजीकल झोनसाठी कलस्टरनिहाय निश्चित केलेल्या तंत्रज्ञानाची माहिती शेतकाच्यांना प्रशिक्षण, प्रक्षेत्रभेटी, शेतीदिन व कार्यशाळाचे आयोजन करण्यात येत आहे. भारत सरकार च्या कृषी व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, वस्त्रोद्योग मंत्रालय यांच्या साहाय्ये भा.कृ.अनु.प., नवी दिल्ली – केंद्रीय कापूस पीक संशोधन संस्था नागपूर व कृषीप्रोद्योगीकी अनुप्रयोग अनुसंधान संस्था पुणे यांचे विद्यमाने सुविदे फाउंडेशन कृषी विज्ञान केंद्र वाशिम द्वारे कापूसपीक उड लागवड तंत्रज्ञान : किड, रोग व अन्नद्रव्य व्यवस्थापन विषयावर शेतकरी प्रशिक्षण – प्रक्षेत्रभेटी कार्यक्रमाचे आयोजन दि.२५ सप्टेंबर २०२३ रोजी मौजे दोनद ता. कारंजा जि. वाशिम येथे करण्यात आले. कार्यक्रमास अध्यक्षस्थानी संचालक श्री. देवेंद्रजी राऊत कृषी उत्पन्न बाजार समिती कारंजा, तर प्रमुख पाहुणे म्हणून टेरीटीरी मैनेजर श्री. गौरव मानकर व समीर चवरे राशी प्रा.ली., १८दस्य ग्रामपंचायत दोनद श्री. संतोष गुलाहने, ज्ञानेश्वर तायडे पोक्रा प्रकल्प कारंजा, कृषी सहाय्यक गजानन राऊत कृषी विभाग कारंजा, रामरावजी डुकरे प्रयोगशील शेतकरी दोनद आणिकार्यक्रमाचे मार्गदर्शक म्हणुन केवळिके वाशीम चे आर.एस.डवरे पिकसंरक्षण तजा, टी.एस.देशमुख कृषीविद्या/पिक तजा व प्रकल्प अधिकारी इत्यादी मान्यवर उपस्थित होते. कार्यक्रमात मार्गदर्शनपर सत्रात गौरव मानकर यांनी राशीनिर्मित विविध शिफारशीत कापूस वाणांचे वैशिष्ट्य संगितली. टी.एस.देशमुख यांनी कापूस पीक लागवड प्रकल्पा अंतर्गत शेतकाच्यांसाठी असलेल्या प्रोत्साहन पर बाबीचे विश्लेषण केले. तसेच शेतकाच्यांना कापूसपिक रोपे सघन/ अतिघनता व कमी अंत लागवड तंत्राचे फकायदे, लागवड क्षेत्राशी अनुकूल असलेल्या संशोधित तंत्रज्ञान ,पिकब अवस्थेनुसार वाढीनियन्त्रक मेपिकवाट क्लोरोईड तसेच इ. संवर्धक जि.ए., एनए व १९:१९:१९/१३:०:४५, डीएपि, मैग्नेशियम सल्फफेट अन्नद्रव्य व्यवस्थापन फवारणी इत्यादी बद्दल मार्गदर्शन केले. आर एस डवरे पीक संरक्षण तजा यांनी एकात्मिक कीड नियंत्रणासाठी मित्र व शत्रू किड, पांढरीमाशी- मांवासाठी पिवळे चिकटसापले, हिरवी गुलाबी बॉडअलीसाठी कामगंध सापले वापर, आर्थिक नुकसानीच्या पातली आधारित कीडरोग व्यवस्थापन करावे असे सांगितले. कार्यक्रमाचे अध्यक्षीय भाषणात देवेंद्रजी राऊत यांनी कृषी विज्ञान केंद्राच्या तज्जांनी केलेल्या मार्गदर्शनाबद्दल समाधान व्यक्त करत शेतकाच्यांना पीकवाढीच्या विविध अवस्थेनुसार वेळीच नियोजन करून अधिक उत्पादन घ्यावे तसेच पीक प्रकल्पामध्ये सहभाग घ्यावा असे आवाहन केले. कार्यक्रमाच्या शेवटी प्रक्षेत्रभेटी दरम्यान पीकपाहणी व चर्चा करून तज्जांनी शेतकाच्यांच्या पिक समस्यांचे निराकरण केले. कार्यक्रमास गावातील बहुसंख्य शेतकरी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कापूस प्रकल्प यंग प्रोफेशनल अक्षय गिरी, सूत्रसंचालन शिवाजी वाघ तसेच आभार प्रदर्शन आदित्य देशमुख यांनी केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वी आयोजना करिता अण्णाजी काळे व संदीप डुकरे यांनी अथक परिश्रम घेतले.

संत्रा गट शेती उपक्रमाचा सुवर्ण महोत्सवी कार्यक्रम संपन्न

कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम अंतर्गत उद्यानविद्या विभागाच्या वरीने जून २०१९ पासून वडजी तालुका रिसोड येथे संत्रा या फळ पिकावर आधारित गट शेती उपक्रमाची ची सुरवात करण्यात आली होती. या मध्ये प्रत्येक महिन्यात गटातील शेतकऱ्यांच्या वरीने कृषी विज्ञान केंद्र, डॉ. प. द. क. वी. अकोला व इतर तज्ज्ञांच्या मार्गदर्शनात संत्रा बागांची शिवार फेरी व चर्चासत्र आयोजित करण्यात येते. या मध्ये गटातील संत्रा बागांची पाहणी करून निरीक्षणाच्या आधारे चर्चा सत्रात मागील महिन्यातील कामांचा आढावा घेऊन पुढील महिन्याचे नियोजन करून त्या नुसार अमलबजावणी करण्यात येते. सुरवातील अकरा शेतकाऱ्यांपासून सुरु केलेल्या या उपक्रमात आजरोजी वडजी येथील १०५ शेतकरी झाले आहेत. पूर्वी गवात असलेले फक्त ११ एकर संत्रा चे क्षेत्र आज रोजी २१० एकराच्या वर गेले आहे. नवीन बागासोबतच जुन्या बागा सुद्धा नियमित पणे उद्यांकी उत्पादन देत आहेत. सदर गटशेती उपक्रमाचा ५० वा सुवर्ण महोत्सवी कार्यक्रम दिनांक ५ ऑगस्ट २०२३ रोजी वडजी येथे पार पडला. प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून कृषी विज्ञान केंद्र, वाशिम चे उद्यानविद्या तज्ज्ञ निवृत्ती पाटील यांची उपस्थिती होती तर वडजी तसेच जिल्हातील बेलखेडा, आडोळी, करडा व इतर गावातील संत्रा उत्पादक शेतकरी मोठ्या संखेने उपस्थित होते. वडजी येथील तरुण शेतकऱ्यांनी त्याच्या एकोपा आणि सांगितलेले नियोजन व्यवस्थित पणे करत आहेत. आज त्यांच्या बागा उत्तम रित्या फुलल्या आहेत. कार्यक्रमाच्या पहिल्या सत्रात शिवार फेरी मध्ये विविध बागांची पाहणी करून निरीक्षणे घेण्यात आली. तांत्रिक सत्रात निवृत्ती पाटील यांनी समस्त संत्रा उत्पादकांचे यशस्वी वाटचालीबद्दल कौतुक व अभिनंदन केले. या वेळी फळुलकिडयाचा प्रादुर्भाव व नैसर्गिक फळल गळ लक्ष्यात येत असून त्या संबंधीच्या उपाययोजना या बद्दल मार्गदर्शन केले. सोबतच फळांची प्रत राखण्यासाठी च्या उपाय योजना, एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन, ओलीत व्यवस्थापन, विरळणी इत्यादि बद्दल मार्गदर्शन करण्यात आले. या सोबतच गटातील संत्रा उत्पादकांनी त्याचे अनुभव आणि केलेल्या उपाययोजना बद्दल माहिती देत अनुभावाचे कथन केले. या वेळी विक्री व्यवस्थापणा बद्दल सुद्धा चर्चा करण्यात आली.

कृषी विज्ञान केंद्र वाशिमच्या प्रक्षेत्राला शेतकरी महिलांची भेट

कृषी विज्ञान केंद्र वाशिम द्वारे दिनांक ८ ऑगस्ट २०२३ रोजी मालेगाव तालुक्यातील भौरद येथील शेतकरी व शेतकरी महिलांनी कृषी विज्ञान केंद्राला भेट दिली. कृषी विज्ञान केंद्राचे प्रमुख व वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉक्टर आर एल काळे यांनी या भेटीत शेतकऱ्यांना कृषी विज्ञान केंद्रा मार्फत राबविण्यात येत असलेले विविध उपक्रम ज्यामध्ये चाचणी प्रयोग, पीक प्रात्यक्षिक तसेच विविध कृषी कौशल्य विकास प्रशिक्षणे, कृषी आधारभूत प्रक्रिया उद्योग या याविषयी सविस्तर माहिती दिली. डॉ. डी. एन. इंगोले यांनी प्रक्षेत्रावर असलेले बीबीएफ तंत्रज्ञानाद्वारे सोयाबीनची पेरणी विषयीचे फायदे व त्यातून उत्पादनात होणारी वाढ याबाबत सविस्तर माहिती दिली. विषय विशेषज्ञ पीक शास्त्र श्री तुषार देशमुख यांनी एकात्मिक पीक संरक्षण पद्धतीमुळे होणारे फायदे व त्यामुळे होणारी खर्चाची बचत याबाबत सविस्तर मार्गदर्शन करून शेतकऱ्यांनी शेतामध्ये कमी खर्चाचे तंत्रज्ञानामध्ये पिवळे चिकट सापडे, कामगंध सापडे, पक्षी थांबे, पाच टक्के निंबोळी अर्काचा वापर, दशपर्णी अर्काचा वापर व तसेच पिकाच्या वाढीच्या अवरथेनुसार फॉलिअर स्प्रे घेण्याचे आवाहन केले. प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री प्रमोद देशमुख यांनी प्रक्षेत्रावर लावण्यात आलेले पीक संग्रहालयातील पिकांची माहिती देऊन शेतकऱ्यांनी कमी खर्चातील तंत्रज्ञानाचा अवलंब करून उत्पादन खर्च कमी करावा तसेच निर्मिती घरचे घरी तयार करून वापर करावा असे आवाहन केले. कृषी विज्ञान केंद्राच्या भेटीतून शेतकरी गटाने समाधान व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक श्रीराम देशमुख व आभार प्रदर्शन श्री आदित्य देशमुख यांनी केले.

कृषी विज्ञान केंद्र, ई-त्रैमासीक बातमीपत्र

डॉ. आर. ए. ल. काळे (प्रमुख व वरिष्ठ शास्त्रज्ञ) कृ. वि. के. करडा ता. रिसोड जि. वाशिम दुरध्वनी क्र. ०७५१-२२६५१३

फॅक्स - ०७५१-२२२४६२ यांनी रिसोड येथे मुद्रीत करून करडा येथे प्रसिद्ध केले.

website - www.kvkwashim.com/emil-kvk.washim@yahoo.com

मुख्य संपादक

डॉ. आर. ए. ल. काळे
(वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख)

संपादक मंडळ

डॉ. आर. ए. ल. काळे (वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख), डॉ. ए. स. के. देशमुख (विस्तार शिक्षण)
श्री आर. ए. स. डवरे (पीक संरक्षक), श्री ए. न. बी. पाटील (उद्यान विद्या)
श्री टि. ए. स. देशमुख (कृषी विद्या), डॉ. डी. ए. न. इंगोले (कृषी अर्थशास्त्र)
श्री ए. स. आर. बावस्कर (संगणक शास्त्र), सौ. ए. स. ए. वाटाणे (गृह विज्ञान),
श्री प्रमोद देशमुख (प्रक्षेत्र व्यवस्थापक)

मुद्रक : जिजाऊ ग्राफिक्स, रिसोड मो. ९६७३१५६०९५